

JUDECĂTORIA CHIȘINĂU

(sediul Buiucani)

Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200

Email: jbu@justice.md; Tel.: /+373 22/ 204 904

www.instante.justice.md

**Curtea Constituțională a RM
Mun Chișinău, str A. Lăpușneanu 28**

Prin prezenta, Judecătoria Chisinau, sediul Buiucani, în temeiul art 135 din Constituție, Vă remite spre examinare excepția de neconstituționalitate formulată de avocatul Pitel Anatolie în interesele inculpatului Vaca Leonid, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art 181/3 din Codul penal, în partea sintagmei "surse interzise de lege" prevăzută la art. 181/3 Cod penal.

Anexă: Încheiere de admitere a sesizării pe 4 file, Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate-12file, copia rechizitoriului-39 file, copia cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate-5file.

Cu respect,

**Judecătorul
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani**

Ana CUCERESCU

ÎN C H E I E R E

19 iunie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (Sediul Buiucani)

În componența:

Președintele ședinței, judecător

Ana Cucerescu

Grefier

Cristian Vinogradov

Interpretului

Artiom Tataru, Liliana Vieru

cu participarea:

Acuzatorului de stat, procuror

Valeriu Crăciun

Apărătorului inculpatului, avocat

Anatolie Pitel

Inculpatului

Vaca Leonid

examinând în cadrul cauzei penale privind învinuirea lui Vaca Leonid acuzat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 30, 181/3 Cod penal, *cererea apărării privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei "surse interzise de lege" prevăzută la art. 181/3 Cod penal*, instanța de judecată, a -

c o n s t a t a t :

1. La data de 31 decembrie 2024 judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), Bejenari Olga a parvenit cauza penală nr. 1-3247/2024 de învinuire a lui Vaca Leonid în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 30, 181/3 Cod penal.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 14 ianuarie 2025 s-a admis declarația de abținere formulată de judecătorul Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani), Bejenari Olga, de la judecarea cauzei penale nr.1-3247/2024 de învinuire a lui Vaca Leonid în comiterea infracțiunii prevăzute de art.181/3 Cod penal.

3. Prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, dosarul penal nr.1-3247/2024 de învinuire a lui Vaca Leonid în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 30, 181/3 Cod penal, a fost repartizat aleatoriu spre examinare judecătorului Alexandru Negru.

4. În temeiul încheierii președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, din 22.04.2025 s-a dispus redistribuire cauzei penale nr. 1-3247/2024, în mod aleatoriu, prin intermediul PIGD, unui alt judecător, pentru examinare.

5. Conform învinuirii formulate, inculpatul Vaca Leonid este acuzat de ceea ce el, aflându-se pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în municipiul Chișinău, începând cu o dată nestabilă de către organul de urmărire penală, dar până la data de 01.03.2024 (momentul reținerii acestuia), activând neoficial în interesul partidului politic „Șansa”, constituit de fapt din aceleași persoane

care anterior activau în beneficiul partidului politic „Șor” (declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr.10 din 19.06.2023 și radiat din Registrul de stat al persoanelor juridice în data de 23.01.2024), afiliat grupului criminal organizat, condus de Ilan Șor, acționând împreună cu Racu Valeriu și alte persoane, și conform unei scheme infracționale bine organizate, cu implicarea mai multor persoane, inclusiv a lui Ilan Șor, urmărind scopul finanțării din surse interzise de lege a partidului politic „Șansa” (o derivată a fostului partid politic „Șor”), îndeplinea rolul de a primi de la curieri, mijloace bănești, garantând confidențialitatea procesului, apoi le depozita în apartamentul conspirativ, amplasat în mun. Chișinău, str. Hristo Botev, 19/5, ap.84, precum și îndeplinea rolul de a transmite mijloacele bănești primite de la curieri, către Racu Valeriu și alte persoane, toate aceste acțiuni fiind realizate pentru finanțarea ilegală a partidului politic „Șansa”, pentru activități de promovare a imaginii partidului, pentru a susține un anumit candidat, pentru a presta anumite servicii în beneficiul partidului, pentru a participa la întruniri, etc., mijloace bănești ce nu erau contabilizate și declarate de către partidul politic „Șansa”, în modul prevăzut de legislație, adică se finanța partidul politic „Șansa” contrar prevederilor art. 25 a Legii nr. 294 privind partidele politice din 21.12.2007, care statuează că *„Surse de finanțare a partidelor politice sunt: a) cotizațiile de membru de partid; b) donațiile, inclusiv cele colectate în cadrul manifestărilor de agrement, culturale, sportive sau altor manifestări de masă organizate de partid, cu condiția că sunt luate la evidență în modul stabilit; c) subvențiile de la bugetul de stat, potrivit reglementărilor prezentei legi și legii bugetare anuale; d) alte venituri legal obținute”*.

Astfel, Vaca Leonid Leonid, acționând ca parte al schemei infracționale și în vederea realizării laturii obiective a infracțiunii de finanțare ilegală a partidului politic „Șansa”, în perioada de timp 03.02.2024 – 01.03.2024, s-a întâlnit de mai multe ori cu Racu Valeriu, în municipiul Chișinău, unde a primit de la Racu Valeriu, precum și a transmis acestuia, plicuri cu mijloace bănești, iar la data de 01.03.2024, aproximativ la orele 14:00 min., Vaca Leonid Leonid, s-a apropiat de automobilul de model „Volkswagen Jetta” cu n/î RLK 740, parcat în bd. Dacia, 16/2, mun. Chișinău, la volanul căruia se afla Racu Valeriu Petru, unde acționând cu aceeași intenție, de finanțare ilegală a partidului politic „Șansa”, din surse interzise de lege, altele decât cele legale prevăzute la art. 25 al Legii nr.294 din 21.12.2007 privind partidele politice, a primit de la Racu Valeriu Petru, un pachet de culoare neagră în care se aflau mijloace bănești în sumă totală de 613 500 lei, care urmau a fi duși în apartamentul conspirativ din str. Hristo Botev, 19/5, mun. Chișinău, acolo unde deja erau păstrați alți 4 570 600 lei și pregătiți pentru ambalare în plicuri simple de culoare albă, precum și plicuri cu inscripția „Din tot sufletul! Cu deosebit respect, Ilan Șor” și „Din tot sufletul”, cu ulterioara distribuire către persoane ce prestau servicii în beneficiul partidului politic „Șansa”, fără a fi contabilizate sau declarate, deci contrar prevederilor legale privind modalitatea de finanțare a partidului politic, mijloace bănești care în cumul, constituie 5 184 100 lei și, depășesc 20 salarii medii lunare pe economie, ceea ce, potrivit art.126 alin.(1) Cod penal, reprezintă proporții mari.

Acțiunile lui Vaca Leonid Leonid au fost calificate în baza art. 30, art. 181³ Cod penal - *adică finanțarea partidelor politice din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari.*

6. La data de 24.04.2025, prezenta cauză penală a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor ceea ce se confirmă prin fișa de repartizare anexată la materialele dosarului, Judecătorului Ana Cucerescu.

7. În ședința de judecată *apărătorul inculpatului Vaca Leonid - avocatul Anatolie Pitel* a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei "*surse interzise de lege*" prevăzută la art. 181/3 Cod penal /cererea integral motivată anexată la materialele cauzei/.

8. *Inculpatul Vaca Leonid*, a susținut cererea avocatului.

9. *Acuzatorul de stat Valeriu Crăciun*, a obiectat asupra ridicării excepției de neconstituționalitate, indicînd că urmează a fi consultată jurisprudența Curții Constituționale în vederea verificării dacă nu există o hotărâre anterioară avînd ca obiect prevederile contestate.

10. *Analizînd solicitarea formulată de către avocatul Ivan Ungurean privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța o admite, din considerentele arătate infra:*

11. Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele:

"82. [j]udecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82."

12. Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează verificarea constituționalității sintagmei „*surse interzise de lege*” prevăzută la art.181/3 din Codul penal, din perspectiva corespunderii cu art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului coroborat cu art.1 alin.(3) și art.23 alin.(2) din Constituție, precum și a corespunderii cu art.20, art.25, art.26, art.43 și art.46 din Constituție.

13. În acest context, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

14. Sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că normele vizate de către partea apărării în interesele inculpatului și constituie obiect al controlului de constituționalitate.

15. Ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către avocatul Anatolie Pitel, aceasta având relevanță în contextul examinării cauzei penale în fond, or, învinuirea d-lui Vaca Leonid se bazează anume pe incriminarea prevăzută la art. 181/3 din Codul penal, iar norma vizată sub aspectul solicitat, nu a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

16. Din aceste considerente, ținând cont că norma solicitată a fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei deduse judecării, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța admite cererea înaintată de avocatul Anatolie Pitel în interesele inculpatului Vaca Leonid și ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmei "*surse interzise de lege*" prevăzută la art. 181/3 Cod penal, din perspectiva corespunderii cu art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului coroborat cu art.1 alin.(3) și art.23 alin.(2) din Constituție, precum și a corespunderii cu art.20, art.25, art.26, art.43 și art.46 din Constituție.

17. În conformitate cu art. art. 7, 342 Cod de procedură penală instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea formulată de avocatul Pitel Anatolie în interesele inculpatului Vaca Leonid învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art 181/3 din Cod penal, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmei "*surse interzise de lege*" prevăzută la art. 181/3 Cod penal.

Se remite Curții Constituționale prezenta Încheiere, Sesizarea, copia rechizitoriului, copia demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinată conform competenței.

Încheierea nu poate fi atacată cu recurs.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Ana CUCERESCU

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău, MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Nume: **PITEL**

2. Prenume: **Anatolie**

3. Funcția: **Avocat, CABINETUL AVOCATULUI „PITEL ANATOLIE”**

acționând în interesele lui Vaca Leonid, inculpat în dosarul nr.1-3247/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani,

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală (Dosar nr.1-3247/2024; PIGD:1-24150250-12-1-31122024) de învinuire a Dlui Vaca Leonid de comitere, *inter alia*, a infracțiunii prevăzute la art.30, art.181³ din Codul penal [*finanțarea partidelor politice, din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari*].

1. Potrivit rechizitoriului, Dl Vaca Leonid este acuzat de faptul că el, *”aflându-se pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în mun.Chișinău, începând cu o dată nestabilă de către organul de urmărire penală, dar până la data de 01.03.2024 (momentul reținerii acestuia), activând neoficial în interesul partidului politic „Șansa”, constituit de fapt din aceleași persoane care anterior activau în beneficiul partidului politic „Șor” (declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr.10 din 19.06.2023 și radiat din Registrul de stat al persoanelor juridice în data de 23.01.2024), afiliat grupului criminal organizat, condus de Ilan Șor, acționând împreună cu Racu Valeriu și alte persoane, și conform unei scheme infracționale bine organizate, cu implicarea mai multor persoane, inclusiv a lui Ilan Șor, urmărind scopul finanțării din surse interzise de lege a partidului politic „Șansa” (o derivată a fostului partid politic „Șor”), îndeplinea rolul de a primi de la curieri, mijloace bănești, garantând confidențialitatea procesului, apoi le depozita în apartamentul conspirativ, amplasat în mun.Chișinău, str.Hristo Botev, nr.19/5, ap.84, precum și îndeplinea rolul de a transmite mijloacele bănești primite de la curieri, către Racu Valeriu și alte persoane, toate aceste acțiuni fiind realizate pentru finanțarea ilegală a partidului politic „Șansa”, pentru activități de promovare a imaginii partidului, pentru a susține un anumit candidat, pentru a presta anumite servicii în beneficiul partidului, pentru a participa la întruniri, etc., mijloace bănești ce nu erau contabilizate și declarate de către partidul politic „Șansa”, în modul prevăzut de legislație, adică se finanța partidul politic „Șansa” contrar prevederilor art.25 a Legii nr.294 privind partidele politice din 21.12.2007, care statuează că „Surse de finanțare a partidelor politice sunt: a) cotizațiile de membru de partid; b) donațiile, inclusiv cele colectate în cadrul manifestărilor de*

agrement, culturale, sportive sau altor manifestări de masă organizate de partid, cu condiția că sunt luate la evidență în modul stabilit; c) subvențiile de la bugetul de stat, potrivit reglementărilor prezentei legi și legii bugetare anuale; d) alte venituri legal obținute”.

Astfel, Vaca Leonid Leonid, acționând ca parte al schemei infracționale și în vederea realizării laturii obiective a infracțiunii de finanțare ilegală a partidului politic „Șansa”, în perioada de timp 03.02.2024 – 01.03.2024, s-a întâlnit de mai multe ori cu Racu Valeriu, în mun.Chișinău, unde a primit de la Racu Valeriu, precum și a transmis acestuia, plicuri cu mijloace bănești, iar la data de 01.03.2024, aproximativ la orele 14:00 min., Vaca Leonid Leonid, s-a apropiat de automobilul de model „Volkswagen Jetta” cu n/i RLK 740, parcat în bd.Dacia, nr.16/2, mun.Chișinău, la volanul căruia se afla Racu Valeriu Petru, unde acționând cu aceeași intenție, de finanțare ilegală a partidului politic „Șansa”, din surse interzise de lege, altele decât cele legale prevăzute la art.25 al Legii nr.294 din 21.12.2007 privind partidele politice, a primit de la Racu Valeriu Petru, un pachet de culoare neagră în care se aflau mijloace bănești în sumă totală de 613 500 lei, care urmau a fi duși în apartamentul conspirativ din str.Hristo Botev, nr.19/5, mun.Chișinău, acolo unde deja erau păstrați alți 4 570 600 lei și pregătiți pentru ambalare în plicuri simple de culoare albă, precum și plicuri cu inscripția „Din tot sufletul !, Cu deosebit respect, Ilan Șor” și „Din tot sufletul”, cu ulterioara distribuire către persoane ce prestau servicii în beneficiul partidului politic „Șansa”, fără a fi contabilizate sau declarate, deci contrar prevederilor legale privind modalitatea de finanțare a partidului politic, mijloace bănești care în cumul, constituie 5 184 100 lei și, depășesc 20 salarii medii lunare pe economie, ceea ce, potrivit art.126 alin.(1) Cod penal, constituie proporții mari”.

În speță, încadrarea acțiunilor lui Vaca Leonid în baza art.30, art.181³ din Codul penal ridică serioase rezerve, întrucât nu există o reglementare extrapenală de referință care ar stabili în afara oricărui dubiu, că mijloacele bănești cu presupusa origine – din partea unui grup criminal organizat, constituie sursa finanțării partidelor politice. Întrucât originea finanțării partidului politic este o condiție de operare a răspunderii penale în temeiul art.181³ Cod penal, autorul excepției de neconstituționalitate este constrâns să apeleze la instanța de contencios constituțional, pentru a verifica constituționalitatea sintagmei „surse interzise de lege” utilizată în dispoziția art.181³ din Codul penal.

C. Obiectul sesizării

Obiectul prezentei sesizări îl constituie verificarea constituționalității sintagmei „surse interzise de lege” prevăzută la art.181³ din Codul penal, din perspectiva corespunderii cu art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului coroborat cu art.1 alin.(3) și art.23 alin.(2) din Constituție, precum și a corespunderii cu art.20, art.25, art.26, art.43 și art.46 din Constituție.

Potrivit art.181³ din Codul penal, „*finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari, se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice*”.

Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative (*i.e.* legi, în prezenta cauză, a unor prevederi din Codul penal) ține de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale, potrivit art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție.

Concretizăm că autorul excepției de neconstituționalitate ridică în fața Curții Constituționale problema incertitudinii juridice, derivate din omisiunea legiuitorului de a defini sau a reglementa, fie în Capitolul XIII din Partea Generală a Codului penal – „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod”, fie într-o dispoziție legală complinitoare legii penale (lege organică, regulament etc.) sursele interzise de lege la finanțarea partidelor politice.

În speță, nu se poate face abstracție de la faptul că în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că **persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal** (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.21 din 22 iulie 2016, § 71; Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 07 decembrie 2017, § 60). Astfel, cerințele de calitate a legii necesită a fi îndeplinite în ceea ce privește atât **definiția** unei infracțiuni, cât și **pedeapsa** prevăzută pentru acea infracțiune. Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 07 decembrie 2017, § 61).

Solicităm Curții Constituționale să aibă aceeași abordare și în contextul examinării prezentei sesizări.

Tot în acest compartiment, se reține că una din condițiile prevăzute pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, § 82).

Prin urmare, norma contestată trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, § 78; Decizia Curții Constituționale nr.60 din 9 iunie 2020, § 28).

Având în vedere că învinuirea Dlui Vaca Leonid se bazează anume pe incriminarea prevăzută la art.181³ din Codul penal, rezultă că prevederile contestate sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

Totodată, accentuăm că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

O condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție. În acest sens, Curtea Constituțională verifică, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental și, respectiv, atunci când Curtea nu atestă incidența vreunui drept constituțional, ea declară

excepția inadmisibilă (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.8 din 24 ianuarie 2020, § 27; Decizia Curții Constituționale nr.24 din 2 martie 2020, § 18; Decizia Curții Constituționale nr.35 din 23 martie 2020, § 18). Din această perspectivă, reținem că dispozițiile art.22 din Constituție, împreună cu prevederile art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 17 octombrie 2019, § 105).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că art.7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmăririi penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (*ParmakşiBakir împotriva Turciei*, hotărârea din 3 decembrie 2019, § 57; *Jidic împotriva României*, hotărârea din 18 februarie 2020, § 76). Această afirmație este valabilă și în contextul art.22 din Constituție (a se vedea: Decizia Curții Constituționale nr.44 din 18 mai 2020, § 27).

În jurisprudența sa referitoare la art.22 din Constituție, Curtea Constituțională a precizat că regula legalității incriminării și a pedepselor interzice interpretarea extensivă și aplicarea prin analogie a legii penale, în defavoarea acuzatului. În special, Curtea a precizat că acest articol interzice extinderea câmpului de aplicare al infracțiunilor existente asupra unor fapte care nu constituiau infracțiuni la momentul comiterii lor. De asemenea, Curtea a precizat că regula legalității incriminării, stabilită la art.22 din Constituție, presupune ca legea să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele pentru acestea (*nullum crimen, nulla poena sine lege certa*) (A se vedea: Decizia Curții Constituționale nr.25 din 25 februarie 2019, §16).

Așadar, infracțiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. aceasta trebuie să fie – așa cum afirmă constant Curtea Europeană a Drepturilor Omului – accesibilă și previzibilă (a se vedea cauzele *Kononov v. Letonia* [MC], hotărârea din 17 mai 2010, § 185; *Maktouf și Damjanović v. Bosnia și Herțegovina* [MC], hotărârea din 18 iulie 2013, § 66; *Del Rio Prada v. Spania* [MC], hotărârea din 21 octombrie 2013, § 91; *Rohlena v. Cehia* [MC], hotărârea din 27 ianuarie 2015, § 50; *Vasiliauskas v. Lituania* [MC], hotărârea din 20 octombrie 2015, § 154; *Koprivnikar v. Slovenia*, hotărârea din 24 ianuarie 2017, § 48).

Pe aceeași axă concepțională, și art.23 alin.(2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2018, § 38).

În același sens, exigențele statului de drept presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41).

În prezenta cauză, autorul excepției de neconstituționalitate reclamă lipsa de previzibilitate a sintagmei „surse interzise de lege” prevăzută la art.181³ din Codul penal, dat fiind omisiunea legiuitorului de a desemna explicit, fie în Capitolul XIII din Partea Generală a Codului penal – „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod”, fie într-o dispoziție legală complinitoare legii penale (lege organică, regulament etc.) sursele interzise de lege la finanțarea partidelor politice.

În condițiile în care, din legea penală sau din actele extrapenale de referință ce reglementează finanțarea partidelor politice, nu rezultă care sunt sursele interzise de lege, organul de urmărire penală a extins originea finanțării partidului politic la presupusul grup criminal organizat, de la care chipurile provin mijloacele bănești. Există

riscul ca instanțele de judecată care examinează cauzele penale în această materie să stabilească că sursa interzisă de finanțare ar putea fi un presupus grup criminal organizat, pornind de la acuzațiile aduse prin rechizitoriu și/sau prin recursul la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare defavorabilă prin analogie, fapt interzis de art.3 din Codul penal.

Exigențele principiului legalității incriminării și al legalității pedepsei impun ca legea să fie previzibilă. Această condiție derivă din Constituție (art.22) și din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (art.7).

Prin urmare, prezenta sesizare urmează a fi examinată prin prisma art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în coroborare cu art.1 alin.(3) și cu art.23 alin.(2) din Constituție.

Totodată, imprevizibilitatea dispozițiilor legale contestate aduce o ingerință în dreptul la apărare, garantat de art.26 din Constituție, precum și a dreptului la un proces echitabil, garantat de art.20 din Constituție. Această afirmație ne este consolidată prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia „acuzatul trebuie să dispună, în orice caz, de suficiente elemente pentru a înțelege pe deplin acuzațiile care i se aduc, pentru a-și putea pregăti apărarea în mod corespunzător.

În această privință, caracterul adecvat al informațiilor trebuie să fie apreciat din perspectiva art.6 § 3 lit.b) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care recunoaște oricărei persoane dreptul de a dispune de timpul și înlesnirile necesare pentru a-și pregăti apărarea, și în lumina dreptului mai general la un proces echitabil, garantat de art.6 § 1 din Convenție” (A se vedea cauzele: *Mattochia împotriva Italiei*, hotărârea din 25 iulie 2000, § 60; *Bäckström și Andersson împotriva Suediei*, decizia de inadmisibilitate din 5 septembrie 2006).

Pentru că prevederile art.181³ din Codul penal sunt imprevizibile, persoana nu-și poate exercita dreptul la apărare în mod practic și efectiv, ci de o manieră teoretică și iluzorie.

Nu în ultimul rând, tot din cauza imprevizibilității dispozițiilor contestate, destinatarul legii penale riscă să i se aplice în mod arbitrar, conform art.181³ din Codul penal, închisoare de la 3 la 6 ani ori amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale și cu privarea cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

Cu privire la situația amenzilor, este de menționat că acestea trebuie considerate imixtiuni în dreptul de proprietate, pentru că lipsesc persoana vizată de o parte din patrimoniul său, *i.e.* de suma de bani pe care trebuie să o plătească (A se vedea, *mutatis mutandis*, cauza *Mamidakis împotriva Greciei*, hotărârea din 11 ianuarie 2007, § 44).

Astfel, amenzile reprezintă ingerințe în dreptul de proprietate (A se vedea: cauza *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova împotriva României*, hotărârea din 18 iunie 2013, § 23). Prin urmare, amenzile susceptibile de a fi aplicate în baza prevederilor contestate intră în câmpul de aplicare al art.46 din Constituție (dreptul de proprietate privată și protecția acesteia).

În fine, pedeapsa închisorii pe care o riscă persoana în baza prevederilor contestate cade sub incidența art.25 din Constituție, care garantează libertatea individuală și siguranța persoanei (a se vedea, *mutatis mutandis*, Hotărârea Curții Constituționale nr.11 din 8 mai 2018, § 36).

Cu referire la acest aspect, amintim că în cauza *Litschauer împotriva Moldovei*, hotărârea din 13.11.2018, §28, Curtea Europeană a statuat cu valoare de principiu că atunci când se pune în discuție privarea de libertate, este deosebit de important să se

respecte principiul general al securității raporturilor juridice. În consecință, este esențial să fie clar definite condițiile lipsirii de libertate în baza dreptului intern și ca legea însăși să fie previzibilă în aplicarea sa pentru a întruni criteriul de „legalitate”, stabilit de către Convenție, care impune ca orice lege să fie suficient de precisă pentru a permite unei persoane – în caz de necesitate, consiliată corespunzător – să prevadă, într-un mod rezonabil în circumstanțele cauzei, consecințele care pot deriva dintr-o acțiune anumită (A se vedea cauzele: *Medvedyev și alții împotriva Franței* [MC], nr.3394/03, § 80, CEDO 2010; *Creangă împotriva României* [MC], nr.29226/03, § 120, 23.02.2012; *Del Río Prada împotriva Spaniei* [MC], nr.42750/09, § 125, CEDO 2013; și *Khlaifia și alții împotriva Italiei* [MC], nr.16483/12, § 92, 15.12.2016).

La fel, nu putem face abstracție de faptul că imputarea în sarcina persoanei acuzate a art.181³ Cod penal, ar putea constitui o ingerință în exercitarea unui drept protejat de art.43 din Constituție (dreptul la muncă și la protecția muncii), ca efect al aplicării sancțiunii complementare obligatorii – privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.

Generalizând cele menționate mai sus, invităm Curtea Constituțională să exercite controlul constituționalității sintagmei de la art.181³ din Codul penal – „surse interzise de lege” din perspectiva corespunderii cu art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în coroborare cu art.1 alin.(3) și art.23 alin.(2) din Constituție, precum și a corespunderii cu art.20, art.25, art.26, art.43 și art.46 din Legea Supremă.

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau mai multor drepturi garantate de Constituție

Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că dispoziția art.181³ din Codul penal, nu este clară în partea ce ține de originea finanțării partidelor politice. Or, în condițiile în care una dintre condițiile de operare a răspunderii penale în temeiul art.181³ din Codul penal rezidă în originea (sursa) finanțării partidelor politice, care în toate cazurile trebuie să fie interzisă, legiuitorul trebuia să prevadă cu suficientă claritate și precizie care sunt sursele interzise de finanțare ale partidelor politice.

Este adevărat că o prevedere penală trebuie să fie formulată de legislator în termeni generali și abstracți pentru a fi completată cu un conținut juridic precis din diferite dispoziții legale. Totuși, dispozițiile legale complinitoare (așa-numitele legi extrapenale de referință) trebuie să-i permită destinatarului și beneficiarului legii penale să prevadă, dacă este necesar cu ajutorul asistenței juridice corespunzătoare, conduita care îi poate angaja răspunderea penală (A se vedea, *mutatis mutandis* Decizia Curții Constituționale nr.13 din 14 martie 2024, § 20).

În speță, dispoziții legale complinitoare specifice incriminării de la art.181³ Cod penal, ar trebui să se conțină în Capitolul XIII din Partea Generală a Codului penal – „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod”, Codul electoral nr.325/2022, Legea nr.294/2007 privind partidele politice, Legea integrității nr.82/2017, Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1102 din 21.06.2023 privind aprobarea Regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice. Nimic din aceste reglementări însă, nu sugerează care ar fi sursele interzise de finanțare a partidelor politice.

Pentru a înțelege specificul problemei abordate, nu se poate face abstracție de contextul istorico-legislativ al ilicitului penal al finanțării ilegale a partidelor politice.

Astfel, subliniem că art.181³ Cod penal (cu denumirea marginală de *Finanțarea ilegală a partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale*) a apărut în legea penală a Republicii Moldova grație Legii privind modificarea unor acte normative, nr.73 din 31.03.2022, în vigoare din 20.04.2022, având următoarea dispoziție:

„(1) *Finanțarea partidelor politice, a concurenților electorali, a grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale din surse interzise de lege*

(2) *Aceeași acțiune săvârșită în proporții mari*”.

Ulterior, prin Legea pentru modificarea unor acte normative, nr.336 din 08.12.2022, în vigoare din 01.01.2023, art.181³ Cod penal, a căpătat următorul conținut: „*finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari*”.

După cum putem remarca, sintagma „*surse interzise de lege*” prevăzută la art.181³ din Codul penal a fost păstrată și după intervenția Legii pentru modificarea unor acte normative, nr.336 din 08.12.2022, în vigoare din 01.01.2023.

Din perspectiva celor consemnate mai sus, scoatem în evidență faptul că în legătură cu Proiectul de lege nr.347/2021 (votat în a II-a lectură la data de 31.03.2022), Procuratura Generală a formulat următoarea obiecție în raport cu textul art.181³ din Codul penal: „*Totodată autorul operează cu sintagma „surse interzise de lege”, or, aceasta nu este definită în Codul electoral*”, sugerând că această sintagmă ar trebui să corespundă celor trei criterii de calitate a normei de drept: *accesibilitate, claritate și previzibilitate*.

Din sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (corupția electorală și politică), deducem că autorul proiectului nu a acceptat obiecția în discuție, făcând referire la prevederile art.41 alin.(1) Cod electoral (actualmente abrogat), care reglementează sursele de finanțare a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.

În ceea ce ne privește, considerăm că nu se poate pune semn de egalitate dintre reglementarea surselor de finanțare și interzicerea surselor de finanțare.

O analiză a cadrului legal în vigoare, ne permite să constatăm următoarele: art.25 alin.(1) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, reglementează sursele de finanțare a partidelor politice, fără a se preciza care surse se consideră a fi interzise. În același timp, în art.26 alin.(6) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, sunt enumerate anumite categorii de persoane și entitățile care nu au dreptul să finanțeze partidele politice, însă această normă pe departe nu poate fi considerată ca reglementând sursele interzise de finanțare în sensul art.181³ din Codul penal.

Chiar dacă am accepta această din urmă ipoteză, art.26 alin.(6) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, nu interzice *expressis verbis* finanțarea partidelor politice de către un grup criminal organizat.¹

¹ De reținut că în rechizitoriu în cauza penală nr.2024960113, acuzarea a făcut referire de mai multe ori că prin presupusa activitate infracțională s-au încălcat, *inter alia*, prevederile art.26 din Legea nr.294/2007 privind partidele politice. Însă, nimic din această normă nu indică că un grup criminal organizat (așa cum se prezumă în cauza penală în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate) nu poate să finanțeze un partid politic. La concret, potrivit art.26 alin.(6) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice:

Se interzice finanțarea, prestarea unor servicii cu titlu gratuit ori susținerea materială sub orice formă, directă și/sau indirectă, a partidelor politice de către:

a) cetățenii Republicii Moldova care nu au împlinit vârsta de 18 ani, cetățenii în privința cărora este instituită o măsură de ocrotire judiciară sub forma tutelei;

c) cetățenii străini, apatrizi, persoanele anonime sau cele care donează în numele unor terți;

Aceeași abordarea se desprinde și din art.54 din Codul electoral nr.325/2022, cu referire la finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.

Potrivit pct.7 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1102 din 21.06.2023, *În temeiul art.25 din Legea nr.294/2007 privind partidele politice, sursele de finanțare a partidelor politice sunt: a) cotizațiile; b) donațiile; c) alocațiile; d) alte venituri obținute conform art.24 alin.(3) din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.*

Nicio prevedere din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1102 din 21.06.2023 nu stipulează că donațiile ce provin de la un grup criminal organizat sunt interzise, după cum nu indică sursele interzise de finanțare a partidelor politice.

Situația se complică și mai mult dacă destinatarul și beneficiarul legii penale lecturează titulatura articolului 181³ din Codul penal – *Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum.* Aceasta deoarece, o contrapunere a dispoziției art.181³ din Codul penal și a denumirii normei de incriminare, scoate în evidență incoerența preceptului incriminator (încălcându-se prevederile art.3 alin.(1) lit.d) din Legea cu privire la actele normative, nr.100/2017). Or, nu se poate pune semn de egalitate între finanțarea ilegală a partidului politic, pe de o parte și finanțarea partidului politic din surse interzise, pe de altă parte. Finanțarea ilegală ar putea viza depășirea plafonului de finanțare a unui partid politic într-un an bugetar din partea unei persoane fizice sau juridice, dar aceasta nu înseamnă că partidul politic a fost finanțat din surse interzise.

Argumentele de mai sus denotă că clarificarea și atribuirea de conținut noțiunii „surse interzise de lege” din art.181³ Cod penal rămâne la liberul arbitru al acuzării de stat și al instanței de judecată, apreciere care este exclusiv subiectivă.

Astfel, atribuirea caracterului infrațional originii finanțării unui partid politic, *in abstracto*, nu poate satisface cerința de claritate și previzibilitate și, totodată, constituie o interpretare a legii penale extensivă și defavorabilă persoanei, contrar prevederilor art.3 alin.(2) din Codul penal.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a reținut că garanțiile instituite în Constituție impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale, urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului (Hotărârea Curții Constituționale nr.21 din 22 iulie 2016).

d) autoritățile publice, organizațiile, întreprinderile, instituțiile publice, alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație;

e) persoanele juridice care, la data efectuării donației, au datorii restante mai vechi de 60 de zile la bugetul de stat, la bugetul asigurărilor sociale de stat sau la fondul asigurărilor medicale obligatorii;

e¹) persoanele juridice care, în ultimii 3 ani, au încheiat contracte de achiziții publice de lucrări, bunuri sau servicii în sensul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice;

f) persoanele juridice cu capital străin sau mixt, persoanele juridice din străinătate;

g) alte state și organizații internaționale, inclusiv organizațiile politice internaționale;

h) organizațiile necomerciale, sindicale, de binefacere sau religioase.

În altă hotărâre, Curtea Constituțională a reținut că persoana trebuie să poată determina fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal (Hotărârea Curții Constituționale nr.21 din 22 iulie 2016, § 71).

Pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure. În special, în materie penală, legislatorul trebuie să fie deosebit de precis, clar și coerent, așa cum o impune principiul legalității incriminării și al pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), garantat de art.22 din Constituție și de art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.36 din 19 aprilie 2018, § 27).

Adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune și prin art.23 alin.(2) din Constituție, care stabilește obligația statului de a asigura dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale. În acest sens, norma constituțională stabilește că statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

În Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a reținut că „*Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție [...]*”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza *Amann v. Elveția*, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza *Silver și alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

Astfel, cu referire la încălcarea art.22 coroborat cu art.1 alin.(3) și 23 alin.(2) din Constituție, apreciem că sintagma „*surse interzise de lege*” prevăzută la art.181³ din Codul penal nu îndeplinește condiția previzibilității impuse de Legea Supremă în materie penală. De principiu, Curtea Constituțională a subliniat că această condiție este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, pornind de la textul dispoziției pertinente și, dacă este necesar, cu ajutorul interpretării date acesteia de către instanțe, care sunt acțiunile și omisiunile care angajează răspunderea sa penală (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 25 din 25 februarie 2019, §16).

În același sens, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, hotărârea din 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, hotărârea din 10 ianuarie 2019, § 40).

Raportând cele enunțate la sintagma „*surse interzise de lege*” prevăzută la art.181³ din Codul penal, constatăm că legiuitorul nu a prevăzut explicit sursele interzise de lege la finanțarea unui partid politic, ceea ce a condiționat reținerea acestei infracțiuni în

sarcina unei persoane care nu putea anticipa consecințele ce derivă din preceptul incriminării.

Destinatarul și beneficiarul legii penale nu poate recurge la interpretările date surselor de finanțare interzise ce duc la angajarea răspunderii penale în temeiul art.181³ din Codul penal de către instanțele de judecată, întrucât o asemenea practică încă nu s-a instituit. Cu alte cuvinte, nu există la moment o jurisprudență în materie care ar dezvolta conținutul sintagmei a cărei constituționalitate se cere a fi verificată.

Prin urmare, art.181³ din Codul penal este susceptibil de o interpretare extensivă defavorabilă destinatarului și beneficiarului legii penale.

În acest sens, Curtea Europeană a reiterat în cauza *Prigală v. Republica Moldova*, 13 februarie 2018, §§ 38-40, că interpretarea extensivă defavorabilă constituie o încălcare a articolului 7 din Convenția Europeană. Această concluzie a fost confirmată mai recent în cazul *Parmak și Bakir v. Turcia*, hotărârea din 3 decembrie 2019.

În acest context, menționăm că norma contestată îi acordă instanței de judecată o marjă largă de discreție. Totuși, „o putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești” (A se vedea: Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2018, § 43).

Așadar, în lipsa unor repere fixe, inclusiv normative, calificarea unei fapte prejudiciabile drept finanțare a partidelor politice, din surse interzise de lege, se face la discreția celor care aplică legea penală, justițiabilul aflându-se într-o stare de insecuritate juridică. Incertitudinea destinatarului și beneficiarului legii penale vizează prohibiția surselor de finanțare a partidelor politice, capabilă să genereze răspunderea penală (art.181³ din Codul penal), context în care, este evident că legea penală imprimă un caracter lipsit de claritate, precizie și previzibilitate elementelor constitutive obiective ale componenței infracțiunii, punând destinatarul normei în situația de a nu își putea ordona conduita în raport cu o normă de incriminare care nu respectă condițiile de calitate ale legii.

După cum se poate observa, pornind de la considerentele de principiu dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea Constituțională a Republicii Moldova (HCC nr. 26 din 27 septembrie 2016; HCC nr.22 din 27 iunie 2017; HCC nr.22 din 01 octombrie 2018; HCC nr.22 din 01 octombrie 2018; HCC nr.24 din 17 octombrie 2019), a pus, în mod esențial, accentul pe respectarea exigențelor de calitate a legislației interne, legislație care, pentru a fi compatibilă cu principiul preeminenței dreptului, trebuie să îndeplinească, printre altele, cerințele de precizie și previzibilitate (*lex certa*, norma trebuie să fie redactată clar și precis, astfel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate (exclusă în speța de față, din motivele indicate *supra*) - să își corecteze conduita și să fie capabilă să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat).

Aceste exigențe trebuie să fie inerente oricărui act normativ, cu atât mai mult unei reglementări care dă dreptul autorităților publice de a interveni în dreptul persoanei la liberate, urmare a condamnării acesteia. Determinarea întinderii sferei ilicitului penal este o prerogativă exclusivă a fiecărui stat. Altfel spus, în calitatea sa de garant al ordinii publice, statul este liber de a adopta măsuri penale necesare în vederea apărării ordinii de drept, aceasta presupunând în primul rând libertatea de a califica o faptă drept infracțiune. În același timp, pentru ca destinatarul și beneficiarul legii penale să

cunoască care este preceptul incriminării, legiuitorul este obligat să adopte texte accesibile, precise, lipsite de echivoc, adică să respecte standardul calității legii.

Precizăm că, în prezenta sesizare, nu se pune în discuție accesibilitatea prevederilor contestate, pentru că ele sunt publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și destinarii au acces la ele. Dimpotrivă, întregul discurs argumentativ etalat *supra* se axează pe imprevizibilitatea sintagmei „surse interzise de lege” prevăzută la art.181³ din Codul penal, prin prisma omisiunii legiuitorului de a defini sau a reglementa, fie în Capitolul XIII din Partea Generală a Codului penal – „Înțelesul unor termeni sau expresii în prezentul cod”, fie într-o dispoziție legală complinitoare legii penale (lege organică, regulament etc.) sursele interzise de lege la finanțarea partidelor politice.

În concluzie, dispozițiile contestate nu trec testul previzibilității impus de Constituție în materie penală și, prin urmare, sunt contrare art.22 din Constituție și art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului coroborat cu art.1 alin.(3) și art.23 alin.(2) din Constituție.

F. Lista documentelor relevante:

1. Rechizitoriul în cauza penală nr. 2024960113;
2. Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (corupția electorală și politică).

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data 04 iunie 2025

Semnătura